

Certificate in Animal Handling

- Animal Handling working edition PRL
- Animal Handling & Transport
- Animal Hazards
- Handling of Animals swans

Advanced Certificate in Animal Handling

Mod 6 Animal Instructor Notes

Animal Handling

တိရိစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ်ထိန်းသိမ်းရန် အရေးကြီးသောအချက်များမမြင်မတွေ့ နိုင်သောနေရာများကို သတိထားရန်၊ တိရိစ္ဆာန်တွေ ဘာကိုနှစ်သက်သည်၊ ဘာကိုမနှစ်သက်သောသဘောသဘာဝကို သိထားရန်နှင့် တိရိစ္ဆာန်များ ကူးပြောင်းလှည့်လည်ရန်ရန်ကို သိထားရန်တို့ လိုအပ်၏။

အိမ်မွေးတိရိစ္ဆာန်များအနေဖြင့်သူတို့၏ဘဝတစ်တာတွင် လူများနှင့်ထိတွေ့ ရလေ့ရှိ၏။ ထိုကဲ့သို့ ထိတွေ့ခြင်းတွင် ခံစားရသောဒဏ်များအား ဖိစီးမှုများကို လျော့ချစေခြင်းသည် ထိုကဲ့သို့ သောဒဏ်အား ဟိုမှန်းများကိုလျော့နည်းစေပြီး ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားပိုကောင်းစေသလို စီးပွားဖြစ်တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးတွင်လည်း တိုးတက်မှုများဖြစ်စေ၏။

တည်ငြိမ်အေးချမ်းနေသော တိရိစ္ဆာန်များအနေဖြင့် လူသားများကို တုန့်ပြန်မှုသည် သူတို့၏ ယခင်အတွေ့အကြုံများနှင့် တိရိစ္ဆာန်၏မျိုးရိုးဗီဇအပေါ်မူတည်၏။ အရင်တုန်းက သာယာကျေနပ်ဖွယ်မကောင်းသောအတွေ့အကြုံများကြောင့် လုပ်သားများအနေဖြင့် တိရိစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ်ပြောင်းရွှေ့ရာတွင် ထိန်းသိမ်းမရအောင် အော်ဟစ်မှုမျိုးကြုံတွေ့ရ၏။

အတွေ့အကြုံကောင်းသောသူတို့အနေဖြင့် တိရိစ္ဆာန်များကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာကိုင်တွယ်နိုင်၏။ သို့သော်အချို့ တိရိစ္ဆာန်များသည် မျိုးရိုးဗီဇအားဖြင့် ပိုမိုသတိထားဆောက်တည်ရာမရဖြစ်၏။

တိရိစ္ဆာန်များသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့် စွာပတ်ဝန်းကျင်ကို မြင်နိုင်၏။ သူတို့၏အနောက်တည့်တည့်ကို မမြင်နိုင်ကြ။

တိရိစ္ဆာန်များသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဆူညံသောအသံများ၊ ပြင်းထန်သောလေ၊ ကြမ်းခင်းအမျိုးအစားပြောင်းခြင်း၊ အနိမ့်အမြင့်ကွာခြင်း၊ အလင်းရောင်မှ အမှောင်ထဲသို့ သွားခြင်းတို့ကို မနှစ်သက်ကြပါ။

တိရိစ္ဆာန်များအနေဖြင့် အုပ်စုလိုက် သွားလာလိုကြ၏။ တိရိစ္ဆာန်များအနေဖြင့် တကိုယ်ရေလှည့်လည်နိုင်မည့်ဇုန် (flight zone) ရှိ၏။ လူဝင်သွားပါက နောက်ဆုတ်သွားကြ၏။

တိရိစ္ဆာန်တို့၏ပုခုံးသည် တည်ငြိမ်သောအမှတ်နေရာဖြစ်၏။

အစွန်းတစ်ဖက်မှ Flight zone သို့ ဝင်သောအခါ ဆန့်ကျင်ဘက်သို့ တိရိစ္ဆာန်ရွေ့ လျား၏။

Flight zone သို့ အနောက်မှဝင်လျှင် တိရိစ္ဆာန်သည် အရှေ့ သို့ ရွေ့ လျား၏။

ပုခုံးအနေမှဝင်ရင် တိရိစ္ဆာန်လှည့်ပြေး၏။

Slide 15 တွင် ဘယ်နေရာကဝင်ရင် တိရိစ္ဆာန်ရွေ့ လျားမည်၊ ဘယ်နေရာကဝင်ရင် ရပ်တန့် မည်ကို ဖော်ပြထား၏။

Flight zone သို့ ဝင်လာက တိရိစ္ဆာန်လှည့်သွား၏။ ကိုင်တွယ်သူက Flight zone အပြင်တွင်ရှိနေက တိရိစ္ဆာန်သည် လှည့်လာပြီး ကိုင်တွယ်သူနှင့်မျက်နှာချင်းဆိုင်ကာ အန္တရာယ်ကင်းအကွာအဝေးကိုထိန်းသိမ်းနေလေ့ရှိ၏။

Slide 18 တွင် တိရိစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းသူက တိရိစ္ဆာန်တိုင်း၏ညီမျှခြေအမှတ်ကိုဖြတ်တိုင်း တိရိစ္ဆာန်ရွေ့ သို့ တိုးသွားမည်။ Curved chute မှ squeeze chute ထဲသို့ ဖြတ်သန်း၏။

Slide 19 တွင် squeeze chute မှ ထိန်းသိမ်းသောနေရာကို ဘယ်လို cattle များကို ရွေ့ လျားစေရမည်ကို ပြသ၏။

Animal Handling & Transport

Cattle များ၏ Flight zone သည် ၅၀ မီတာအထိရှိ၏။ ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၂ မှ ၈ မီတာအထိရှိ၏။ ၎င်း Flight zone များသို့ ဝင်ရောက်ပြီး တိရိစ္ဆာန်ကို ရွေ့ လျားစေနိုင်၏။

တိရိစ္ဆာန်၏ပုခုံးအနေတွင်ရပ်ပြီး နောက်ကနေတွန်းကာ ရှေ့ သလိုရွေ့ ထားစေခြင်းသည် မှားယွင်း၏။

တိရိစ္ဆာန်ကို ရှေ့ သို့ ရွေ့ လိုပါက point of balance အနောက်တွင် ရပ်ရမည်။ တိရိစ္ဆာန်ကိုရပ်လိုပါက သူ့ အရှေ့ တွင် သွားရပ်ရမည်။

Flight zone ထဲသို့ နက်ရှိုင်းစွာဝင်ရောက်ပါက တိရိစ္ဆာန်ထွက်ပြေးမည်။ Flight zone မှထွက်မှ တိရိစ္ဆာန်ရပ်မည်။ Flight zone သဘောတရားကိုသိမှ တိရိစ္ဆာန်ကိုရွေ့ လျားအောင် ထိရောက်စွာပြုနိုင်မည်။

Flight zone ကို လျော့နည်းစေရန် တိရိစ္ဆာန်ကို မဖြစ်မနေထိတွေ့ပြီး ယဉ်ပါးအောင်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့်ရရှိနိုင်၏။

နွားများ၊ သိုးများသည် ခေါင်းဆောင်နောက်သို့ လိုက်ပြီး ရွေ့ကြ၏။ တိရိစ္ဆာန်တစ်ကောင်ရွေ့ပါက နောက် တိရိစ္ဆာန်များလည်း လိုက်ရွေ့ကြ၏။

သဘာဝအတိုင်းရွေ့လျားခြင်းသဘောသဘာဝကြောင့် တိရိစ္ဆာန်များသည်အေးချမ်းစွာရွေ့လျားကြ၏။ တိရိစ္ဆာန်ထိန်းကျောင်းသူသည် flight zone ပေါ်တွင်ဖိအားများစွာပေးခြင်းကို ရှောင်ရှားရမည်။ Flight zone ပေါ်သို့ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖိအားပေးနေပါက တိရိစ္ဆာန်များဆောက်တည်ရာမရပဲ ထွက်ပြေးကြလိမ့်မည်။

တိရိစ္ဆာန်များကို ရွေ့လျားစေရန်စနစ်တကျစဉ်ထားမှုများဖြင့် တိရိစ္ဆာန်များကြောက်ရွံ့မှုကင်းဝေးပြီး အေးချမ်းစွာရွေ့လျားစေနိုင်မည်။ Flight zone သဘောသဘာဝ၊ ရွေ့လျားမှု၊ ဖြတ်သန်းမှုတို့ကို သတိပြုရမည်။ အလံများ၊ panel များကိုလဲ သုံးသင့်၏။ ရွေ့လျားစေရန်ထောက်ကူပြုသော ကိရိယာများကို ကောင်းစွာနားလည်သင့်၏။ Electric Prod သုံးခြင်းကို အထူးကိစ္စရပ်များတွင်သာ သုံးသင့်၏။

Electric Prod (လျှပ်စစ်နှင်တံကို နောက်ပိုင်းတွင်သာသုံးသင့်၏။ ၃ ခါလောက်သုံးသော်လည်း မလှုပ်ရှားပါက မသုံးသင့်။ မျက်လုံး၊ နား၊ လိင်အင်္ဂါတို့တွင် မသုံးသင့်။

အောက်ပါတို့ သည်တိရိစ္ဆာန်များရွေ့လျားမှုကို ဟန့်ထားမှုများဖြစ်၏။

- အောက်ခံမြေမြင်ကွာခြားမှု၊ ရေမြောင်းများ၊ အရာဝတ္ထုများရှိခြင်း၊
- အရိပ်များရှိခြင်း၊ အောက်ခံမှအလင်းရောင်ထွက်နေခြင်း
- အမှောင်ထဲသလို မဝင်လိုကြ
- အောက်ခံကြမ်းပြင်မှ ရောင်ပြန်ဟပ်ခြင်း
- ချည်းကပ်လာသောတိရိစ္ဆာန်များအရှေ့တွင် လူများဖြတ်သန်းခြင်း
- အကာအရံများ၊ ပလတ်စတစ်များ၊ လှုပ်ရှားနေသောကြိုးများ
- တိရိစ္ဆာန်များသည် လူများ၊ ယာဉ်များ၊ အရောင်ဖျော့သောအရာများ၊ ရွေ့လျားလိုသောနေရာအပြင်တွင် ရှိနေခြင်း
- တုတ်များ၊ နှင်တံများ၊ Electric Prod များသုံးတာတောင် မရွေ့လျင်တော့ မရွေ့ရမည်။

Hearing (အကြားအာရုံ)

တိရိစ္ဆာန်များသည် လူထက်အကြားအာရုံပိုကောင်း၏။ လူ၏နားသည် 1000 Hz မှ 3000 Hz ကို ကြားနိုင်သော်လည်း နွား၏နားသည် 8000 Hz အထိ ကြားနိုင်၏။

ပြတ်တောင်းပြတ်တောင်းနှင့်လျှင်မြန်စွာရွှေ့ လျားမှုတို့ဖြင့် နွားများကို တုန် ပြန်စေ၏။ ထိန်းကျောင်းသူတို့ အနေဖြင့် တိရိစ္ဆာန်၏နားရွက်တည်နေရာကိုလဲ သတိပြုရန်လို၏။ တိရိစ္ဆာန်များသည် အသံလာရာသို့ နားကိုစွင့်တတ်ကြ၏။

Vision (အမြင်အာရုံ)

နွားများ၊ သိုးများ၊ မြင်းများသည် ခေါင်းမလှည့်ပဲနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို မြင်နိုင်၏။ ခေါင်းကိုညွှတ်ပြီး အစာစားနေလျှင် မြေကြီးအနက်ကို သိနိုင်၏။ ခေါင်းမော့ပြီးရွှေ့ နေလျှင် မြေကြီးအနက်ကို မသိနိုင်။ မြေကြီးတွင် အရိပ်မြင်ရပါ ချက်ချင်းရပ်ပြီး ခေါင်းကိုအောက်ညွှတ်ကြ၏။ ၎င်းတိရိစ္ဆာန်များ၏အမြင်သည် အဝါရောင်၊ အစိမ်းရောင်တို့ ကို ပိုမိုသိသာလွယ်၏။ 428 မှ 539 mm တွင် ပိုမိုသိသာ၏။ ကြက်များသည် ပိုမိုအမြင်အာရုံကောင်းကြ၏။ လူတွေမြင်တာထက် ပိုမိုတောက်ပစွာမြင်နိုင်ကြ၏။ တိရိစ္ဆာန်ကို ကိုင်တွယ်ထိန်းကျောင်းနေစဉ်တွင် အသံများ၊ တောင်ပံခတ်သံများမထွက်ပေးစေသင့်။ အလင်းရောင်ကို အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် တိရိစ္ဆာန်များကိုငြိမ်သက်စေနိုင်၏။

Effect of Vision Distributions and Handling

တိရိစ္ဆာန်များသည် အရိပ်များ၊ ရောင်ပြန်ဟပ်ခြင်းများကို တွေ့ ပါက ရွှေ့ လျားရန်ငြင်းဆန်ကြ၏။ တည်ငြိမ်နေသောတိရိစ္ဆာန်သည် အနှောင့်အယှက်၊ အဟန့်အတားကို မျက်လုံးနှင့်နားကိုစွင့်တတ်ကြ၏။ ခေါင်းဆောင်တိရိစ္ဆာန်ရပ်တန့် ပါက နောက်တိရိစ္ဆာန်များလည်း ရပ်တန့် စူးစမ်းကြ၏။

Flooring

ချောမွတ်မနေရန် ရေကိုကောင်းစွာဖောက်ထုတ်ထားရမည်။

Equipment Maintenance

တိရိစ္ဆာန်များနှင့်ထိတွေ့ သောကြမ်းပြင်၊ မျက်နှာပြင်တို့ သည် ချောမွတ်ပြီး ရှုစေသောစောင်းများ မရှိရ။

Sanitation

သန့်ရှင်းစွာထားရမည်။

General Principles of Restraint and Handling

တိရိစ္ဆာန်ကို ရပ်တန့် စေသောအရာများတွင် ကြာရှည်စွာထားခြင်းကို ရှောင်ရှားရမည်။

- ချော်မလဲစေသောကြမ်းပြင်များသုံးရမည်။
- ရုတ်တရက်ရွှေ့ လျားသောကိရိယာများ လူများရှိရ။
- Restraint တွင် တင်းကြပ်စွာထားရ။
- တိရိစ္ဆာန်မြင်တွေ့ မှာကို မကာကွယ်ရ။

နွားများကို ထိန်းကျောင်းခြင်း

ကျယ်ပြန့် သော flight zone လို၏။ သူတို့ ၏ flight zone ထဲဝင်ပါက ဆောက်တည်ကုမရဖြစ်တတ်၏။ အကာအရံများထားသင့်၏။ နွားများကို ရပ်တန့် ရန် ချည်တိုင်တွင်ညီမျှစွာရပ်တည်နိုင်အောင် စီစဉ်ပေးရမည်။ ချည်သောကြိုးကို စနစ်တကျ တပ်ဆင်ပေးရမည်။

နာခေါင်းတွင်ချည်ကြိုးတပ်ဆင်မှုတခုတည်းနဲ့ ရပ်တန့် စေသောချည်တိုင်မပြုသင့်။ တုတ်တွင်ပလပ်စတစ်အုပ်ထားခြင်းဖြင့် တိရိစ္ဆာန်ကို ထိရောက်စွာရွှေ့ လျားစေရမည်။

နို့ စားနွားများ

ပြင်ကလူများလားခြင်းကြောင့်နို့ ထွက်ခြင်းကို ထိခိုက်စေနိုင်၏။ နို့ စားနွားသိုးများသည် အန္တရာယ်ရှိ၏။ နွားသည်နောက်သမင်လည်ပြန်လှည့်နေပါက တိုက်ခိုက်တော့မည်ဖြစ်၏။ မတိုက်ခိုက်မီ ဘေးတိုက်အနေအထားဖြင့် သူ၏ကိုယ်ခန္ဓာကို ဘယ်လောက်ကြီးမားကြောင်းပြသတတ်၏။ တစ်ကောင်တည်းထားသောတိရိစ္ဆာန်သည် အခြားတိရိစ္ဆာန်များဖြင့် ပူးတွဲထားခြင်းထက် ပိုမိုပြီး အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်၏။

သိုးနှင့်ဆိတ်များကို ထိန်းကျောင်းခြင်း

သိုးနှင့်ဆိတ်များသည် အုပ်စုဖွဲ့ နေတတ်ကြ၏။ အကယ်၍ တစ်ကောင်ထဲထားလိုက်ပါက ကြောက်ရွံ့ ပြီးထွက်ပြေးရန်ကြိုးစားတတ်ကြ၏။ မြက်စားနေချိန်တွင် တစ်ကောင်၏သဘောသဘာဝကို နောက်တစ်ကောင်ကလဲ လိုက်လုပ်တတ်ကြ၏။ ရွှေ့ပြောင်းရာတွင် ရာသီဥတုကို သတိပြုရန်လို၏။

ကြက်၊ ငှက်များကို ကိုင်တွယ်ခြင်း

ငှက်ခြင်းတောင်းများတွင်ထည့်ပြီး ရွှေ့ပြောင်းနိုင်၏။ ဒဏ်ရာရ၊ သေဆုံးသောငှက်တို့ကို create ထဲ ထည့်မရွေး ရ။ ငှက်များကို ကိုင်လိုက်ပါက အတောင်ပံတွေကို ရိုက်ခတ်မည်။ အရိုးတွေ ကျိုးပဲ့စေနိုင်၏။ အတောင်ပံရိုက်ခတ်မှုအနည်းဆုံးဖြစ်အောင် ကိုင်တွယ်သင့်၏။ ကြက်များကိုခြေ ၂ ဖက်စလုံးမှ ကိုင်တွယ်သင့်၏။ ငှက်များကို တည့်တည့်မတ်မတ်အနေအထားဖြင့် သယ်ဆောင်သင့်၏။

အတောင်ပံတစ်ဖက်တည်းနဲ့ မကိုင်သင့်။ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ဆက်စပ်သောနေရာမှ ကိုင်သင့်၏။ ငှက်ဆင်များကိုပါက အတောင်ပံနဲ့ ခြေထောက်တစ်ဖက်တို့ မှ ကိုင်သက်၏။ ထို့ နောက် ရင်ဘတ်ကို မြေကြီးပေါ်တွင် ထိစေပြီးမှ ခြေထောက် ၂ ဖက်စလုံးမှ ကိုင်ရမည်။ သူတို့ ကို rampt အစောင်းမျက်နှာပြင်များ) လမ်းကြောင်းသုံးပြီး အုပ်လိုက်ရွှေ့ စေနိုင်၏။ အကယ်၍ မျက်နှာပြင်မတူတာပေါ်တွင် မရွှေ့ ချင်ပါက တစ်ကောင်ခြင်းသယ်ယူရမည်။

Table 5.2 - ရွှေ့ပြောင်းသယ်ယူရန်လိုအပ်သော ကိရိယာများ

Transport

ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ ဝန်တင်ခြင်း၊ ဝန်ချခြင်းတို့ ပါဝင်၏။ သီးသန့် ခြားနားခြင်း၊ တည်ငြိမ်မှုပျက်ပြားခြင်း၊ ကန် သတ်ခြင်း၊ အပူချိန်ပြောင်းလဲခြင်း၊ စိုထိုင်းစပြောင်းလဲခြင်း၊ လေထုညစ်ညမ်းခြင်း စသည်တို့ ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသော တိရိစ္ဆာန်များကိုချက်ချင်းဖယ်ရှားရမည်။ တိရိစ္ဆာန်များကို ယာဉ်တွင်ချိတ်မဆွဲရ။ ဒရွတ်တိုက်မဆွဲရ။ မွေးကာကအကောင်များကို မွေးပြီး ၂ နာရီ ၃ နာရီအကြာမှသာ ရွှေ့ပြောင်းရမည်။ ရွှေ့ပြောင်းသောအခါ လေလှည့်လည်မှုနှင့် ကြမ်းပြင်ညီမျှမှုတို့ ကို သတိထားပေးရမည်။ ယာဉ်ကောင့် အပူမခံစားစေရ။ ထရပ်ကားဖြင့် သယ်ယူမည်ဆိုပါက သန့်ရှင်းခြောက်သွေ့ ပြီး ချော်မလဲစေသောကြမ်းပြင်ရှိစေရမည်။ ဝန်တင်ဝန်ချရန် ramp များကို သုံးရမည်။

မြင်းများသယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း

Van/ Tracker/ Track များဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်နိုင်၏။ အုပ်စုငယ်များဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်နိုင်၏။ ၎င်းတို့ကို သယ်ယူရာတွင် ချည်နှောင်မထားရ။ ၁၂ နာရီတိုင်းရေတိုက်ရမည်။ ၂၄ နာရီထက်တခါတည်း မသွားစေရ။ လေကောင်းစွာပေးရမည်။

ကြက်၊ ငှက်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း

Create ထဲတွင် ထည့်ပို့ ရမည်။ အပူချိန် 8 – 12 ° C ထားရမည်။ 24 – 28 ° C ထားရမည်။ ရေမှန်မှန်တိုက်ရမည်။ ၂၈ နာရီတိုင်းတခါ ပြန်ချ၊ ရေတိုက်ရမည်။

Animal Hazards

တိရစ္ဆာန်များသည် ခန့်မှန်းရခက်သော သဘောသဘာဝရှိကြသည်။ ကိုက်ခြင်း၊ ဝါးခြင်း၊ ခြစ်မိခြင်း၊ အရိုးကျိုးခြင်း၊ စုတ်ပြတ်ခြင်းစသည်တို့ကို မမျှော်လင့်ပဲ ဖြစ်အောင် ပြုတတ်ကြသည်။ ထို့အပြင် တိရစ္ဆာန်များကို သန့်ရှင်းရေးပစ္စည်းများကြောင့်လည်း အပူလောင်မှုဖြစ်တတ်ကြသည်။ တိရစ္ဆာန်လှောင်အိမ်များ၏ သံတိုသံစများ၊ အချွန်အတက်များကြောင့် ခြစ်မိခြင်းများ ဖြတ်တတ်သလို လှောင်အိမ်သွင်းထားသောတိရစ္ဆာန်များကို မသန့်ရှင်းမှုကြောင့်လည်း ရောဂါများဖြစ်စေတတ်သည်။ သန့်ရှင်းရေး၊ ဓါတုဗေဒပစ္စည်းများကုသရေး၊ ဆေးပစ္စည်းများကြောင့်လည်း ကင်ဆာရောဂါစသည်များ ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည်။ အညစ်အကြေးများမှလည်း ကူးစက်ရောဂါများဖြစ်တတ်သည်။ တိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းသောနေရာများကို သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရာမှ ချော်လဲခြင်းများဖြစ်စေနိုင်သည်။ လက်ဖြင့်တိရစ္ဆာန်များကို ရွှေ့ပြောင်းရာမှလည်း အရိုးအဆစ်၊ အကြောများထိခိုက်နိုင်သည်။ တိရစ္ဆာန်များဆီမှလည်း ရောဂါများ ကူးစက်နိုင်သည်။ ခြစ်မိ၊ ကုတ်မိသောအနာမှလည်း အနာယင်းကာ ရောဂါပိုးဝင်ရောက်နိုင်သည်။ တိရစ္ဆာန်များကိုအစာကျွေးသောမြက်များ၊ အပင်များမှလည်း ယားနာများ ဖြစ်စေနိုင်သည်။

အထက်ပါအချက်များကို ကာကွယ်နိုင်စေရန်

- လုံခြုံစိတ်ချသောနည်းလမ်းကို မသိရှိပါက တိရစ္ဆာန်အနားသို့ မကပ်သင့်
- အန္တရာယ်ရှိစေသော ဓါတုဆေးများကို အကာအကွယ်မပါပဲ မကိုင်တွယ်ရန်
- တိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းသောလှောင်အိမ်များကို အကြောင်းမရှိပဲ မဖွင့်ရန်
- ကျွမ်းကျင်မှုမရှိပဲ တိရစ္ဆာန်ကို မကိုင်တွယ် မကုသရန်
- အညစ်အကြေးများကို လက်အိတ်မသုံးပဲ မကိုင်ရန်
- တိရစ္ဆာန်လှောင်အိမ်များကို စနစ်တကျစီစဉ်ထားသော နည်းလမ်းသုံး၍သာ သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရန်
- မနိုင်ဝန်ကို တစ်ဦးတည်းမထမ်းရန်

- တိရိစ္ဆာန်ကို ထိတွေ့ ပြီးပါက မိမိကိုယ်ကို ဆေးကြောသန့်စင်ရန်၊ တိရိစ္ဆာန်အင်းဆက်များကိုက်မှုကို ကာကွယ်ရန်

Handling of Animal Swans
Assess the Site for Safety Issues

လက်ဖြင့်ကိုင်တွယ်ရာတွင် ဒဏ်များဖြစ်စေခြင်း၊ ချောမွတ်မှုများဖြစ်စေ၏။ ကိရိယာများကြောင့်လည်း ပွန်းပဲ့မှုများ၊ ဓါတုဗေဒပစ္စည်းများ၏ အန္တရာယ်များရှိကြ၏။
ပင်လယ်ကမ်းနားတွင်ဖြစ်ပါက ရေလှိုင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်စေသောဒဏ်များ၊ မျက်နှာပြင်များသည် ကျောက်များရှိမရှိ၊ နံများရှိမရှိ သတိပြုရန်။

တိရိစ္ဆာန်များထားသောနေရာ၏ ဝေးကွာမှု၊ တိရိစ္ဆာန်များကိုက်ခြင်း၊ ခြစ်မိခြင်း၊ အမြီးဖြင့်အရိုက်ခံရခြင်း၊ ကန်ထုတ်ခံရခြင်း၊ ကျောက်များပြိုကျပိမိခြင်း၊ အင်းဆက်များကိုက်သောကြောင့် ရောဂါဖြစ်စေခြင်းတို့ကို သတိထားကြရမည်။

ကာကွယ်ရေး

တိရိစ္ဆာန်တို့ အန္တရာယ်ကင်းစွာချဉ်းကပ်သောနည်းလမ်းများလေ့လာရမည်။ အကာအရံများ၊ အတားအဆီးများ၊ ဆီများကို ရှောင်ရှားရမည်။

တိရိစ္ဆာန်ကို ကိုင်တွယ်သောသူများအရေးပေါ်လျှင် ကယ်ထုတ်နိုင်သောနည်းလမ်းများကို ကြိုတင်စီစဉ်ထားရမည်။ တိရိစ္ဆာန်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရန် သင့်တော်သောအရည်အချင်းရှိ လေ့ကျင့်ထားသူတို့ ကို အသုံးပြုရမည်။

- တိရိစ္ဆာန်များကို ထိန်းကျောင်းကိုင်တွယ်သူတို့ သည် လိုအပ်သော တစ်ကိုယ်ရေ ကာကွယ်မှု ကိရိယာများတပ်ဆင်၊ ပတ်ဆင်ထားရမည်။ ပတ်ရုံများ၊ ရေကာပတ်ရုံများ၊ ဦးထုပ်များ၊ ချော်မလဲစေသောဖိနပ်များ၊ ပျက်စီးကာကွယ်ရေးကိရိယာ၊ လက်အိတ်များပတ်ဆင်ကြရမည်။
- တိရိစ္ဆာန်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရန်သင့်တော်သောမကြွသည့်ကိရိယာများ တပ်ဆင်ထားသည့်ယာဉ်များကို အသုံးပြုရမည်။
- တိရိစ္ဆာန်ကို သယ်ယူသောနေရာသို့ မသွားမီ လိုအပ်သောဆက်သွယ်မှုစနစ် စီစဉ်ထားရမည်
- ဆေးဝါးပစ္စည်းများ အသင့်ထားရမည်။
- တိရိစ္ဆာန်နံနံနစ်နေပါက အန္တရာယ်ဖြစ်စေမှုကို မစိစစ်ပဲ ပင်ရောက်ခြင်း မပြုရ။

Handling the Animal

တိရိစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ ဖမ်းခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း၊ သန့်ရှင်းခြင်း၊ လွှတ်ပေးခြင်းများပြုရာတွင် တိရိစ္ဆာန်အရေအတွက်အမျိုးအစား၊ အရွယ်အစား၊ အသက်၊ ၎င်းတို့၏အန္တရာယ်ပြုနိုင်မှု၊ ကိုက်ခြင်း၊ ပြတ်တောက်ခြင်း၊ ရှခြင်း၊ ပွန်းပဲ့စေခြင်း၊ အမြီးဖြင့်ခတ်ခြင်း၊ ကန်ခြင်း၊ နင်းခြေခြင်း၊ တိုက်မိခြင်း၊ လက်ဖြင့်ကိုင်တွယ်ရာတွင် ဒဏ်များဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ချော်ထွက်ခြင်း၊ ဓါတုဗေဒပစ္စည်းများလျှံထွက်ခြင်း၊ ရောဂါများဖြစ်စေခြင်း၊ တိရိစ္ဆာန်များသိမ်းဆည်းသောနေရာ၏ဝေးကွာခြင်း၊ ပစ္စည်းကိရိယာများကြောင့် အန္တရာယ်ဖြစ်စေခြင်း၊ ရေငတ်ခြင်း၊ နွမ်းနယ်ခြင်းတို့ကို သတိပြုရမည်။

ကာကွယ်ရေး

တိရိစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ်ရန် ကောင်းစွာလေ့ကျင့်ထားရမည်။ ဝေးကွာသောနေရာဖြစ်ပါက ၂ ဦးမှ ၄ ဦးထိ စီစဉ်ထားပြီး အလှည့်ကျ အလုပ်လုပ်ရမည်။ တိရိစ္ဆာန်ကို မကိုင်တွယ်မှီ ဖြစ်နိုင်သော အန္တရာယ်များကို ကြိုတင်ရှင်းလင်းထားကာ အန္တရာယ်အနည်းဆုံးဖြစ်အောင် နည်းလမ်းကို အသုံးပြုရမည်။ သယ်ယူမည့်နေရာအပင်အထွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်စသည်တို့ကို ကြိုတင်စီစဉ်ထားကာ ချော်ထွက်မှုအနည်းဆုံးဖြစ်အောင် စီစဉ်ရမည်။ တိရိစ္ဆာန်များကို လှောင်အိမ်တွင်သိမ်းဆည်းရမည်။ ရေနဲ့ နီးသောနေရာတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ပါက အသက်ကယ်အင်္ကျီများ ဝတ်ဆင်ထားရမည်။ ကာကွယ်ပေးသောကိရိယာများ၊ လက်အိတ်များ၊ ချော်မလဲစေနိုင်သောဖိနပ်များ၊ မျက်စိကို ကာကွယ်သောကိရိယာများ၊ ဝတ်ရုံများ၊ ဘောင်းဘီများကို ဝတ်ဆင်ရမည်။ အစားအစာ၊ ရပ်တန့် ချိန် စနစ်တကျသတ်မှတ်ရမည်။ ရောဂါကာကွယ်ရေးဆေးများ ထိုးထားရမည်။ ကားလိုင်စင်ရှိရမည်။ နေနှင့်အင်းဆက်ကာကွယ်ရေးဆေးများလိမ်းကျံထားရမည်။ တိရိစ္ဆာန်များကို လွှတ်မည်ဆိုပါက လွှတ်သောနေရာ၊ လွှတ်သောလမ်းကြောင်းကို စီစဉ်ထားရမည်။ အစားအစာကိုင်တွယ်ရေးနှင့်သန့်ရှင်းရေးစနစ်ကို တိကျစွာ ကျင့်သုံးရမည်။

Transport of Animals

တိရိစ္ဆာန်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရာတွင် ဒဏ်များဖြစ်နိုင်ခြေ၊ တိုက်မိခြင်း၊ ပွန်းပဲ့မှုများဖြစ်နိုင်ခြေ၊ ကားပျက်ခြင်း၊ ကားမတော်တဆဖြစ်ခြင်းတို့ကို သတိပြုရမည်။

သတိပြုရန်များ

- တိရိစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ်ရန်ကောင်းစွာလေ့ကျင့်ထားသောသူများဖြစ်ရမည်
- တိရိစ္ဆာန်များကို သင့်တော်သောလှောင်အိမ်များတွင် ထည့်သွင်းသယ်ဆောင်ရမည်
- လိုင်စင်ရ ဒရိုင်ဘာကသာ ကားမောင်းရမည်
- သက်ဆိုင်ရာလမ်းစဉ်ကမ်းလိုက်နာရမည်

- တိရိစ္ဆာန်နှင့်လူများထိခိုက်အနာတရဖြစ်မှုအနည်းဆုံးဖြင့် မည်သို့ သယ်ယူပို့ ဆောင်မည်ကို ကြိုတင်ဆွေးနွေးထားရမည်
- တိရိစ္ဆာန်များကိုယာဉ်တွင် အလွန်အမင်းတင်းကြပ်စွာ တုတ်နှောင့်မထားရ။ ဆီအထွက်များသောတိရိစ္ဆာန်ဖြစ်ပါက သင့်တော်သောလေလှည့်ပတ်မှုစနစ်စီစဉ်ထားရမည်
- သင့်တော်သောမ/ကြွ ကိရိယာများကို အသုံးပြုရမည်
- တကိုယ်ရေကာကွယ်ရေးပစ္စည်းများကို တပ်ဆင်ရမည်
- အနားယူမှု၊ အစားအစာစားမှု ပုံမှန်ပြုရမည်
- နေနှင့်အင်းဆက်ကာကွယ်ရေးကိရိယာများ သုံးရမည်
- ရောဂါကာကွယ်ဆေးထိုးထားရမည်
- တိရိစ္ဆာန်များကို နှောင့်ယှက်မှုအနည်းဆုံးဖြစ်စေသောယာဉ်၏အလျင်ကို သတိပြုရမည်

Housing of Animals in Appropriate Enclosure

တိရိစ္ဆာန်များကို လှောင်အိမ်သွင်းရာတွင် ၎င်းတို့၏ကိုက်ခဲမှု၊ ခြစ်မိမှု၊ ပွန်းမိမှု၊ အမြီးဖြင့်ရိုက်ခတ်မှု၊ ကန်ကျောက်မှုများကို သတိထားရမည်။ လက်ဖြင့်ကိုင်တွယ်ရာတွင်လည်း ဒဏ်များဖြစ်စေခြင်း၊ ချော်ထွက်ခြင်း၊ ကိုက်ခြင်း၊ ပွန်းပဲ့ခြင်း၊ ဆီများလျှံခြင်း၊ ဓါတုဗေဒပစ္စည်းများ၏အန္တရာယ်ကိုလည်း သတိထားရမည်။

ကာကွယ်ရေး

- ထိခိုက်ဒဏ်ရာအနည်းဆုံးဖြစ်အောင် ပါဝင်မည့်သူများတိုင်ပင်ထားရမည်
- တိရိစ္ဆာန်ကိုင်တွယ်သူတို့ ကို ကောင်းစွာလေ့ကျင့်ထားရမည်
- တိရိစ္ဆာန်များကို သင့်တော်ရာမ/ကြွ ကိရိယာများသုံးပြီး မရမည်
- ကိရိယာများကို သုံးတတ်အောင်လည်း လေ့ကျင့်ထားရမည်
- တကိုယ်ရေကာကွယ်ရေးကိရိယာများကို ဝတ်ဆင်ထားရမည်
- ရောဂါကာကွယ်ဆေးများ ထိုးထားရမည်
- ပုံမှန်အနားယူခြင်း၊ အစားအစာရန်အနားယူခြင်း ပြုရမည်။
- နေရောင်နှင့်အင်းဆက်ကာကွယ်သောကိရိယာများ ဝတ်ဆင်၊ တပ်ဆင်ရမည်
- တိရိစ္ဆာန်များကို သိမ်းထားသောလှောင်အိမ်အတွင်း လေဝင်လေထွက်ကောင်းအောင် စီစဉ်ထားရမည်
- တိရိစ္ဆာန်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေကို စိစစ်သော risk assessment စနစ်ကို သုံးရမည်
- ထိခိုက်ဒဏ်ရာရနိုင်ခြေမှအစပြုကာ အသက်သေဆုံးနိုင်ခြေအထိ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို စိစစ်ရမည်။

	သေဆုံးခြင်း	အပြင်းအထန် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း	အသင့်အတင့် ဒဏ်ရာရခြင်း	ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုမရှိ
သေချာပေါက်ဖြစ်မည်	မြင့်မား	မြင့်မား	အသင့်အတင့်	အသင့်အတင့်
ဖြစ်နိုင်သည်	မြင့်မား	အသင့်အတင့်	အသင့်အတင့်	အသင့်အတင့်
တခါတရံဖြစ်မည်	မြင့်မား	အသင့်အတင့်	နည်းပါး	နည်းပါး
ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထမရှိ	အသင့်အတင့်	နည်းပါး	နည်းပါး	နည်းပါး

အထက်ပါဇယားသည် ဖြစ်ရပ်နှင့်အကျိုးဆက်တို့ ကို ဆက်စပ်ပြသထားသည်။

မြင့်မား -- အကာအကွယ်ရသည်အထိ တိရိစ္ဆာန်ကို မထိတွေ့ ရ၊ အနားမကပ်ရ၊ အထက်မှ ကြီးကြပ် သူများ ခွင့်ပြုမှ လုပ်ရမည်။

အသင့်အတင့် -- ကာကွယ်မှုစနစ်တခုတည်းမလုံလောက်နိုင်၊ အထက်မှဂရုစိုက်စီစဉ်ပေးရန်လိုသည်။

နည်းပါး -- ပုံမှန်လုပ်နေကြအတိုင်း လုပ်ဆောင်နိုင်၏။

တိရိစ္ဆာန်ကိုထိန်းသိမ်းကိုင်တွယ်ရေးနည်းစနစ်များ၊ လက်ဖြင့်ကိုင်တွယ်ရေးနည်းစနစ်များကို သိထား၊ လေ့ကျင့်သင်ကြားထားရန်လို၏။

မေးခွန်းများ

- 1) မည်သည့်အချက်များသည် တိရိစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ်ထိန်းသိမ်းရာတွင် အရေးကြီးသည့် အချက်များ ဖြစ်ကြသနည်း။
- 2) တိရိစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ်ပို့ ဆောင်ခြင်းအကြောင်း ရှင်းလင်းရေးသားပါ။
- 3) တိရိစ္ဆာန်များ၏ရွေ့ လျားမှုကို ဟန့်တားသောအချက်များအကြောင်း ဖော်ပြပါ။
- 4) တိရိစ္ဆာန်များ၏အကြားအာရုံနှင့် အမြင်အာရုံတို့ အကြောင်း ရှင်းလင်းပါ။
- 5) တိရိစ္ဆာန်များထားသောနေရာတွင် မည်ကဲ့သို့ ပြုပြင်စီစဉ်မှုများ ပြုထားရမည်နည်း။
- 6) အောက်ပါတိရိစ္ဆာန်များကို ကိုင်တွယ်ထိန်းသိမ်းမှုများအကြောင်း ရှင်းလင်းရေးသားပါ။
  - (က) နွားများ
  - (ခ) နို့ စားနွားများ
  - (ဂ) သိုးနှင့်ဆိတ်များ
  - (ဃ) ကြက်၊ ငှက်များ
- 7) တိရိစ္ဆာန်များကို သယ်ယူပို့ ဆောင်ရေးအကြောင်း ရေးသားပါ။
- 8) တိရိစ္ဆာန်များကြောင့်ဖြစ်စေနိုင်သော အန္တရာယ်များအကြောင်းရေးသားပါ။
- 9) တိရိစ္ဆာန်များထားသောနေရာနှင့်ပတ်သက်၍လုပ်သန်းမစမှီမည်သည့်အချက်များကို ဂရုပြုရမည်နည်း။

- 10) တိရိစ္ဆာန်များကို သယ်ယူပို့ ဆောင်ရာတွင် လုပ်ငန်းမစမှီမည်သည်တို့ ကို ကြိုတင်စီစဉ်ရမည်နည်း။
- 11) တိရိစ္ဆာန်များကိုလှောင်အိမ်သွင်းရာတွင် လုပ်ငန်းမစမှီ မည်သည့်အချက်များကို ကြိုတင်သတိပြုစီစဉ်ထားရမည်နည်း။
- 12) တိရိစ္ဆာန်များကြောင့် ဖြစ်နိုင်သောအန္တရာယ်များကို ကြိုတင်စီစဉ်ခြင်းနှင့် ကြိုတင်စီစဉ်ပုံကို ရေးသားပါ။

Advanced Certificate

အခြားမှတ်စုများ

Handling Fact Sheet

Mod 6 Animal Instructor Note

Practical Animal Handling

Unit 4 Undertake Animal Handling & Safe Working